

ERKEK YETİŞTİRME YURDU ÇOCUKLARINDA DAVRANIŞ SORUNLARI

Cahide AMIN*

Müge TAN**

ÖZET

1986/1987 yılında Bornova Erkek Yetiştirme Yurdu 'nda kalmakta olan, 11-19 yaşları arasında 75 erkek çocuk, dosya bilgilerinden elde edilen sosyodemografik özellikleri ve 106 soruluk sorun listesi aracılığıyla davranış sorunları açısından araştırılmakta; sosyodemografik veriler ile davranış özellikleri arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak incelenmektedir.

Korunma altına alınma nedenleri olarak "anne babanın bilinmemesi, terk edilmesi, ölümü, ayrılması, fiziksel-ruhsal-ekonomik yetersizliği, alkolizm-suç işleme-fuhuş gibi toplum dışı davranışları" saptanmakta; deneklerin %30.6 isinin 0-6 yaşlarında, %61.3 'ünün 7-12 yaşlarında, % 8'inin ise 13 yaş ve üstünde iken bakım yurduna alındıkları görülmektedir.

Anksiyete-içe çekilme (%59.6), immatürite (%56), Davranım (conduct) Bozuklukları (%44), Toplumsallaşmış saldırganlık (%23) davranış boyutlarında yetiştirme yurdu çocuklarının gösterdiği sorunların, epidemiyolojik çalışmalarda saptanan oranlardan daha yüksek olduğu belirlenmektedir.

Yetiştirme yurdunda kalış süresinin fazlalığı ile bazı davranış sorunlarının görülme sıklığı arasında ilişki bulunduğu görülmekte; bulgular ilgili literatür ışığında tartışılmaktadır.

---

* Doç. Dr. EC31F Psikiyatri Anabilim Dalı

**ECTIF 1987 mezunu Dr.

Erken yaşlarda separasyon ve deprivasyon olayını yaşayıp öksüz yuvalanna verilen ve burada yetiştirilen çocukların zihinsel ve duygusal gelişim açısından olumsuz biçimde etkilendikleri çeşitli araştırmalar ile belirlenmiş bir gerçektir (2, 3, 4, 5, 7, 11, 12, 14, 15, 16, 18).

Öksüz yuvalan ve çocuk yetiştirme yurtlarının gerek fiziksel koşullar, gerekse duygusal ve sosyal uyanılma ortamı olarak yetersiz olduğu belirtilmektedir (14, 16, 17). Yuva çocuklarında fiziksel ve zihinsel gelişimde gerilik, öğrenmeye karşı motivasyon eksikliği ve başansızlık, kavgacı-çalma-kaçma-saldırgan tutumlar gibi davranış bozuklukları, sevgi açlığı, çevreye ilgisizlik ve duyarsızlık, güvensizlik, kişiler arası ilişkilerde uyumsuzluk, yetişkin yaşta suça eğilim tanımlanan davranış özellikleridir (3, 11, 14, 16). Psikopatoloji açısından da, yetiştirme yurtlarında bulunan çocukların daha fazla risk taşıdığından bilinmektedir (3, 7, 14).

Bu araştırmanın amacı, erkek yetiştirme yurdunda kalmakta olan çocuklarda sosyodemografik özellikleri, davranış sorunlarını ve davranış sorunları ile sosyodemografik özellikler arasındaki ilişkileri belirleyebilmektir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma materyelini 1986/1987 yılında Bornova Erkek Yetiştirme Yurdu 'nda kalmakta olan çocuklar arasından rastgele seçilmiş 75 erkek çocuk oluşturmaktadır. Deneklerin yaş sınırları 11-19 arasındadır. Tümü klinik olarak normal zeka düzeyinde olup, 55 tanesi öğrenci, 20 tanesi ise sanat öğrenmektedir.

Deneklerin anne baba ve aileye ilişkin bilgileri, korunma altına alınma nedenleri, korunma altına alındıkları yaş, kaç yıldır bakım yurdunda oldukları konusundaki veriler, yetiştirme yurdu kayıtlarından elde edilmektedir.

Araştırmada kullanılan davranış sorunları listesi, çocuklarda psikopatolojik özellikleri değerlendiren iki ayrı sorun listesinden (10, 13) yararlanılarak tarafımızdan oluşturulan ve 106 sorun içeren bir listedir (Ek 1). Kullanılan davranış sorunları listesi çocuğu iyi tanıyan öğretmen, sosyal hizmet uzmanı ya da yurtda görevli psikolog tarafından, semptomların görülüş sıklığına göre "Yok", "Az/Bazen" veya "Sık" olarak işaretlenmektedir.

Davranış sorunları listesinde yer alan semptomlardan bazıları, PET'ERSON ve QUAY 'in gruplamasından yararlanılarak Davramm Bozuklukları (sorun no. 3, 5, 6, 7, 9, 27, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 46, 47, 52, 90, 94). Anksiyete-içe çekilme (sorun no. 1, 29, 55, 56, 60, 63, 64, 65,

69, 71, 89), immatürite (sorun no. 2, 21, 22, 23, 24, 26, 91), Toplumsal-
'aşmış saldırganlık (sorun no. 19, 42, 43, 44) olarak 4 davranış boyutu
olarak ele alınmakta; ortalama görülme yüzdeleri istatistiksel olarak
hesaplanmaktadır. Davranış sorunlarının sıklığı ve sosyodemografik
veriler ile sorunlar arasındaki ilişkilerin istatistiksel incelemesi. Ege
üniversitesi Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezi 'nde Minitab
istatistik paket programı aracılığıyla yapılmaktadır.

BULGULAR VE YORUM

**YAŞ Deneklerin 30'u (%40) 11-13 yaşında, 33'ü (%44) 14-16
yaşında, 12 işi (%16) 17-19 yaşındadır.**

**KORUNMA ALTINA ALINIVIA. YAŞI Deneklerin 23 'ü (%30.6) 0-6
yaşlarında. 46'sı (%61.3) 7-12 yaşlarında, 6 'sı (%8) 13 ve daha sonraki
yaşlarda korunma altına alınmıştır.**

**KORUNMA ALTINA ALINMA SÜRESİ : Deneklerin 39 'u (%52) 0-5
yıldan beri, 23'ü (%30.6) 6-10 yıldan beri, 13'ü (%17.3) 10 yıldan uzun
süredir korunma altındadır.**

**KORUNMA ALTINA ALINMA NEDENİ : Deneklerin 4 'ü (%5.3) anne
babanın bilinmernesini, evlilik dışı ilişki, anne baba tarafından doğar
doğmaz terkedilen çocuklardır. 63 'ü (%84) belirli süre ailesinin
yanında kaldıktan sonra anne baba ölümü, fiziksel-ruhsal hastalık,
ayrılma ve çocuğa bakamama, terketme, ekonomik yetersizlik gibi ne-
denlerle bakım yurduna verilmiştir. 8'i (%10.6) ise belli süre ailesinin
yanında kaldıktan sonra anne ve/veya babanın alkolizm, fuhuş,
uyuşturucu kullanma, suç işleme, cezaevinde olması gibi toplum dışı
nedenlerle çocuğun fiziksel ve ruhsal gelişimini tehdit etmeleri sonucu
korunma altına alınmış bulunmaktadır.**

**AILE ÖZELLİKLERİ : Deneklerin 20'sinin (%26.6) annesi babası sağ,
21'inin (%28) annesi sağ-baba ölü, 6'sının (%8) annesi sağ-babasından
bilgi yok, Tsinin (%9.3) baba sağ anne ölü. 5'inin (%6.6) babası sağ-
annesinden bilgi yok, 8'inin (%10.6) annesi-babası ölü, 2'sinin (%2.6)
anne ölü babadan bilgi yok, 3 'ünün (%4) baba ölü-anneden bilgi yok,
3'ünün (%4) anne baba hakkında bilgi yoktur.**

**ANNE BABADA PSIKOPATOLOJİ : Deneklerin 2'sinde (%2.6) an-
nede akıl hastalığı, 21 'nde (%28) anne ve/veya babada alkol, kumar,
uyuşturucu suç işleme, fuhuş gibi toplum dışı davranışlar bulunmak-
tadır. Anne-babanın boşanması ya da ayrı yaşamaları deneklerin
%32'sinde saptanmaktadır.**

DAVRANIŞ SORUNLARININ GÖRÜLME ORANLARI : Tüm Davranış sorunlarının sık olarak görülme oranları Ek. l'cle yer almaktadır. Aşağıdaki listede ise. %25'tinden fazla oranda sık olarak görülen semptomlar belirtilmektedir. Bu semptomların niteliği bir anlamda. yetiştirme yurdu çocuklarının davranış özelliklerini ortaya koymaktadır.

A. Yetiştirme yurdu çocuklannela % 25'den fazla oranda sık olarak görülen semptomlar

Sürekli üzüntülü ve karamsar olma	(% 61.33)
Sürekli korkulu ve sıkıntılı olma	(% 44.00)
Titizlik, aşırı düzenlilik	(% 40.00)
Arkadaşlarını ele verme	(% 38.66]
Çevresine karşı nefret dolu olma	(%o 36,00)
kaat etmeme, disiplin güçlüğü	(% 32.00)
Aşırı duyarlılık, çabuk incinme	(% 30.66)
Aşırı hareketlilik	(% 30.66)
Dikkat ve ilgi çelunek isteme	(% 28.00]
Efelik taslama	(% 28.00)
Kolayca kızma	(% 28.00)
Uzun süre konuşmayı reddetme	(% 28.00)
Toplumdan çekilme, yalnız uğraş	(% 28.00)
Okulda tembellik. başansızlık	(% 26.66)
Eşyaların! paylaşmama	(% 26.66)
Başkasının söylediğine aldırmama	(% 26.66)
Aşırı alıngan ve kuşkulu olma	(% 26.66)
Sır saklamama	(% 26.66)
Baş dönmeleri olması	(% 26.66)
Çok fazla yemek yeme	(% 25.33)
Okulu sevmerne	(% 25.33)

Olumlu nitelikleri yansıtan durumlar için ise, adı geçen durumların görülme oranları yani "Yok" olarak işaretlenmesi göz önüne alındığında, yetiştirme yurdu çocuklarının istenen özelliklerinin yeterli olmadığı görülmektedir.

B. Yetiştirme yurdu çocuklarında olumlu niteliklerin görülme oranları

Lider tip olma, çevresindeldleri yönetme	(% 61.33)
Çevresine karşı sevgi dbli olma	(% 53.33)
Düzgün konuşma	(% 41.33)
Rahat konuşma	(% 41.33)
Koruyucu tip olma	(% 38.66)
Kendine yeterlilik, işini kendi görme	(% 12.00)

Gereç ve yöntemde belirtildiği gibi 4 ayrı davranış boyutu olarak gruplanan sorunlar arasında, ortalama görülme yüzdeleri açısından ank.slyete-içe çekilme serrıptomlan %59.6, irnmatürite semptomlaa %56, davranım bozukluğu semptomlaa %44, toplumsallaşmış saldırganlık semptomlaa °1o23 oranında saptanmaktadır.

Ankslyete-içe çekilme belirtileri :

Toplumdan çekilme (% 28.00),
Kendine güvensizlik (% 9.33)
Utangaçlık-çekingenlik (% 21.33),
Aşağılık duyguları (% 22.66)
Karanlık vb korkular (% 8.00),
Aşırı duyarlılık (% 30.66),
Aşırı alınganlık (% 26.66)
En küçük şeye ağlama (% 20.00)
Mutlu olamama (% 18.66),
Üzüntü ve karamsarlık (% 61.33)
Kekemelik (% 6.66)

Davnuum (conduct) bozukluğu belirtileri :

İş birliği yapmama	(% 16.00)
Yanlışım kabul etmeme	(% 22.66)
Hatasım başkasına yükleme	(% 22.66)
Başkalarıyla alay etme	(% 21.33)
Başkasının sözüne aldırırnama	(% 26.66)
Sorumsuzluk, güverillememe	(% 13.33)
Yalan söyleme	(% 10.66)
Eşyalara zarar verme	(% 9.33)
Bozuculuk, rahatsız etme	(% 13.33)
,Aksilik, tersini yapma	(% 9.33)
Küstahlık, saygısızlık	(% 10.66)
Zarar vermekle tehdit etme	(% 6.66)
Kendisi için tehlikeli olma	(% 5.33)
Başkası için tehlikeli olma	(% 5.33)
Huzursuzluk	(% 16.00)
Dikkat ve ilgi çekmek isteme	(% 28.00)
Sık sık dövüşme	(% 16.00)
Pis konuşma, küfretme	(% 14.66)
İtaat etmeme, güç disiplin	(% 32.00)

İmmatürite belirtileri

Çevreye ilgi gösterneme	(% 12.00)
Tembellik, başansızlık	(% 26.66)
Dikkat azlığı	(% 21.33)
Unutkanlık	(% 14.66)
Beceriksizlik	(% 9.33)
Başladığını güç bitirme	(% 9.33)
Bağımlılık, etkilenme	(% 12.00)

Toplumsallaşınış saldırganlık belirtileri

Okuldan/yurttan kaçma	(% 9.33)
Polisle derde girme	(% 4.00)
Grup halinde çatma	(% 4.00)
Kötü arkadaşlar edinme	(% 9.33)

Korunma altında olduğu süre ile istatistiksel olarak anlamlı ilişkili bulunan semptomlar "okulu sevmeme, okulda tembel ve başarısız olma, bir konu üzerinde dikkatin az olması, titizlik ve aşırı düzen, baş dönmeleri, bulantı ve kusura" olarak saptanmaktadır. Korunma kararı altında geçen süre arttıkça, belirtilen semptomların görülme sıklığı da artış göstermektedir ($p<0.05$).

Çocuğun beslenme, bakım, bti'yütülme, kişilik gelişimi ve toplumsal uyumu kazanmasında ailenin, özellikle annenin ya da anne yerini alacak bir kişinin taşıdığı önem tartışmasız kabul edilen bir gerçektir. Ancak çeşitli nedenlerle bazı çocukların gerekli ve yeterli anne baba bakım ve ilgisinden yoksun kalmaları; bu tip çocukların yetiştirilmeleri, devletin ele alacağı bir takım çözümler gerektirmektedir. Bu konuyla ilgili olarak çocuk bakım yuvalar', yetiştirme yurtları, koruyucu aileler, çocuk köyler! gibi bazı kurumlaşmalar ortaya çıkmaktadır (17).

Bakım yuvalar ve yetiştirme yurtlarında yapılan araştırmalar, bu ortamları!" da çocuğun sağlıklı kişilik gelişimi için uygun olmadığını; burada yetişen çocukların fiziksel, ruhsal ve toplumsal gelişimlerinin yetersiz bulunduğunu; daha yüksek oranda psikopatolojik özellikler taşıdıklarını göstermektedir (3, 4, 5, 7, 12, 14, 16. 18).

Erkek yetiştirme yurduna yapılan bu araştırmamızda, deneklerimiz daha çok 7-12 yaşları arasında korunma altına alındıklarını, 0-5 yıldır korunma altında bulduklarını, bir süre ailelerinin yanında kaldıktan sonra anne ve/veya babanın ölümü, ayrılması, terk etmesi, fiziksel-ruhsal-ekonomik yetersizliği, toplum dışı davranışları nedeniyle korunma altına alındıkları görülmektedir.

AYDIN ve ERENŞOY tarafından 1985 yılında Buca Kız Yetiştirme Yurdu'nda kalmakta olan 9-20 yaşlar arasındaki 75 kız üzerinde yapılan araştırmada korunma altına alınma yaşı ve korunma altında geçen süre ve korunma altına alınma nedenleri açısından benzer sonuçlar bildirilmektedir (2).

Ülkemizde yetiştirme yurtlarında daha önceki yıllarda yapılan çalışmalarda da korunma altına alınma nedenlerinin benzerlik gösterdiği, ancak bu araştırmalarda, anne babanın boşanması, ekonomik yetersizlik ve toplum dışı davranışları nedeniyle korunma altına alınmanın daha az oranlarda olduğu görülmektedir (2, 4, 15).

Görüldüğü gibi yetiştirme yurdu çocukları anne ve/veya baba ölümü, aile parçalanması, anne ve/veya babada ciddi psikopatoloji ve toplumsal uyumsuzluk, terk ve reddedilme gibi ağır zorlayıcı yaşam deneyimleriyle karşılaşmış olan "risk altında bulunan" çocuklardır. Dolayısıyla davranış ve duygusal sorunların daha fazla oranda görülmesi akla yakın bir sonuçtur.

Araştırmamızda erkek yetiştirme yurdu çocuklarının en sık gösterdikleri 3 semptomun sürekli üzüntülü ve karamsar olma (% 61.33), sürekli korkulu ve sıkıntılı olma (% 44.00) titizlik, aşırı düzenlilik (% 40.00) olduğu görülmektedir.

Ayrıca, deneklerin en az 1/4 'inde sık olarak bulunan sorunlar gözden geçirildiğinde, yurt çocuklarının kendi iç dünyalarındaki sevgisizlik, alınganlık, incirne, kızgınlık duygularının yanısıra, davranış ve kişiler arası ilişkilerde uyumsuz oldukları dikkati çekmektedir. Olması istenen olumlu özellikler açısından ise bu çocukların lider özelliği gösteremeyen, çevreye sevgi duyması yetersiz, kendini rahat ve düzgün ifade edemeyen, başkası için pek koruyucu sayılmayan kişiler olma eğiliminde oldukları söylenebilir.

AYDIN ve ERENŞOY 'un 1985 yılında 9-20 yaş yetiştirme yurdu kızlarında yaptıkları çalışmada en sık 3 semptomun yalan söyleme %50.66, başkalarının söylediğine aldırma %45.33. yanlışım kabul etmeme %42,66 olduğu görülmektedir. ilginç olan, araştırmamızda %40 üzerinde saptanan üzüntü, sıkıntı, titizlik semptomlarının kız deneklerde sırasıyla %6.66, %6.66, %13.33 oranlarında olmak üzere belirgin derecede az görülmesidir. Benzer biçimde, kız yurtlularda %42 'nin üzerinde saptanan yalan, başkalarının sözüne aldırma, yanlışım kabul etmeme semptomları' erkek yurtlularda sırasıyla %10.66. % 26.66, %22.66 oranlarında olmak üzere daha az rastlanmaktadır. Bunun yanısıra ise, "kolayca kızma, dikkat ve ilgi çekmek isteği, okulu sevmeme, okulda tembellik ve başarısızlık, aşın duyarlılık çabuk in-

cinme, toplumdan çekilip yalnız uğraşlan yeğleme" her iki cinste de o/o25 ' den fazla oranda belirtilen semptomlardır (yayınlanmamış veriler),

Hareketlilik, dikkat azlığı, dikkat ve ilgi çekme isteği, uygun olmayan sosyal davranış, agresif özellikler, antisosyal tutumlar, arkadaşlarıyla daha az ilişki, huzursuzluk, itaatsizlik, popüler olmama, tanıdık tammadık kişilere yüzeyle' bir dostluk sergileme ama kalıcı ilişkiler kuramama, sosyal disinhibisyon yetiştirme yurdu çocuklarında tanımlanan davranış özellikleridir (14),

ülkemizde yapıları araştırmalarda da benzer bulgular söz konusudur.

YÖRÜKOĞLU ve arkadaşları (1968), bakım yuvası çocuklarında bedensel, zihinsel, ruhsal gelişmenin geri olduğunu; ilkököl çağında olan yuva çocuklarında ise başansızlık, ilgisizlik, saldırganlık, inatçılık, çatma, disipline uymama gibi davranış bozukluklarının yoğun bulunduğunu bildirmektedir (16).

YANBASTI (1971), kız yetiştirme yurdu çocuklarında okuldan kaçma, yalan söyleme, hırsızlık, tahripçilik, küstahlık ve saygısızlık, önemli kavgalar, devamlı ağlama gibi belirtileri %18.5-0/646 arasında değişik oranlarda belirtmektedir (15).

TUNCER ve KÖSEOĞLU (1974), yetiştirme yurdu çocuklarının beden ve zeka gelişimlerinin sınırlı olduğunu, okula uyum ve başarılarının çok düşük bulmaktadır (11, 12).

CEBİROĞLU ve Arkadaştan (1981), 3-7 yaş arasındaki 100 yuva çocuğunun 24 'ünü uyumsuz, 19 'unu zeka gerisi, 6 'sını otistik, 51 'ini normal olarak saptamaktadır (4).

Semptomların sıklık açısından değerlendirilmesinin yanısıra bazılarının 4 ayrı davranış boyutu olarak gruplasunaması sonucu, ortalama görülme yüzdesi açısından atıksiyete-içe çekilme semptomlarının %59.6 oran ile en sık görüldüğü, immatürite semptomlarının %56, davranım bozukluğu semptomlarının %44, topluinsallaşmış saldırganlık semptomlarının %23 oran ile onu izlediği saptanmaktadır.

AYDIN ve ERENŞOY 'un bulgularına göre ise kız yetiştirme yurdu çocuklarında en sık rastlanan davranış sorunları boyutu olarak %50.5 oran ile immatürite semptomları bulunmakla: anksiyete-içe çekilme semptomlarının %47, davranım bozukluğu semptomlarının %46, topluinsallaşmış saldırganlık semptomlarının %17.8 olduğu belirtilmektedir (3).

ÇABUK (1987), Bornova Erkek Yetiştirme Yurdu 'nda kalmakla olan 15-21 yaş ergenlerde ve kontrol grubunda MMPI uygulaması sonucu, yurt çocuklarında anksiyete düzeyinin daha yüksek, ernosyonel tepki kontrolunun daha zayıf olduğunu tammlamaktadır. Ayrıca yurt çocuklarının kendileri ve çevrelerinden daha az doyum alan, anksiyeteyi daha çok sornatize eden, daha immatür, motivasyonu daha yetersiz, güvensizlik ve güceniklik duygulan daha fazla, toplumdandan uzaklaşması daha çok, gerçeği değerlendirme yeteneği daha yetersiz, kişiler arası ilişkilerdeki güçlüklerin ve sosyal içe dönüklüğün daha fazla bulunduğunu belirtmektedir (5).

DOĞAN ve GÖĞÖŞ (1988), kız ve erkek yetiştirme yurtlu 68 genç ile normal liseli gençleri SCL-90 aracılığıyla ruhsal belirtiler açısından karşılaştırdıktan sonra, yurt gençlerinde genel ruhsal belirti ortalamasını 1.42, kontrol grubunda ise 0.91 olarak bildirmektedir (7). Bu oran, 1.00 geçtiği zaman psikiyatrik belirtilerin patolojik düzeyde olduğunu gösternekte olup (6), ülkemizde başka çalışmacıların saptadıkları oranların üzerindedir (6, 7).

Epidemiyolojik araştırmalar, ergenlerde psikiyatrik sorunların %10-%21 arasında değişen oranlarda olduğunu bildirmektedir (8, 9). DSM-III-R (1987) psikiyatrik sınıflamasında, davranım bozukluğunun 18 yaş altındaki erkeklerin %9 'u, kızların %2 'sinde bulunduğu; imrnatüritenin bir takım kriterlerine uyan dikkat eksikliği bozukluğunun %3 oranında görüldüğü; anksiyete bozukluğunun ise "görünüşte çok seyrek olmadığı" kabul edilmektedir (1).

Bütün bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, araştırmamızda erkek yetiştirme yurdu çocuklarında saptanan davranış sorunlarının normalde kabul edilen oranların üzerinde olduğu; bu velilerin de literatür ile uyum içinde bulunduğu görülmektedir (3, 4, 7, 11, 14, 15, 16).

Korunma altında olduğu süre ile istatistiksel olarak anlamlı ilişkili bulunan semptomların "okulu sevrneme, okulda tembel ve başarısız olma, bir konu üzerinde dikkatin az olması, titizlik ve aşırı düzen, baş dönmeleri, bulantı ve kusrna" olduğu; korunma karan altında geçen süre arttıkça, bu semptomların görülme sıklığırun da artış gösterdiği dikkati çekmektedir ($p<0.05$). Benzer biçimde, daha küçük yaşta korunma altına alınanlarda "garip ve acaip davranışlar, huzursuzluk ve yerinde duramama" semptomlaa daha fazla görülmektedir ($p<0.05$).

AYDIN ve ERENŞOY 'un bulgularına göre ise kız yetiştirme yurdu cleneklerinde "unutkanlık, dikkat azlığı, sorumsuzluk ve gf.ı'venileme. ani mizaç değişiklikleri, aşırı duyarlılık, mutlu olamama ve sürekli yakınma, inatçılık" belirtileri, daha erken yaşta yuvaya alınan çocuklarda daha fazla oranda görülmektedir (3).

Bakım yuvalar' ve yetiştirme yurtlannda yapılan araştırmalarda, çocuklarda rastlanan bazı davranış özelliklerinin yuvaya daha erken yaşta verilme ile ilişkili olduğu kabul edilmektedir (14).

SONUÇ

Bu araştırmamızda sonuç olarak; yetiştirme yurtlannda büyü-mekte olan çocukların psikopatoloji oranının daha yüksek olduğu ve risk altında buldukları kanısını destekleyen bulgular elde edil-mektedir. Kalabalık yurt ortamlanndan çok, koruyucu aileler ve çocuk köyleri gibi daha çağdaş yaklaşımlara işlerlik kazandınlmasının; yurt çocuklarının kişilik gelişimi, psikolojisi ve psikopatolojisinin ve çev-releyen yurt koşullarının daha iyileştirilebilmesi için gerekli çözümlerin öncelikle ele alınmasının gereği bir kez daha doğrulanmaktadır.

SUMMARY

Behavioral Problems of Boys in Rearing institute

The records of 75 subjects, between the ages 11 to 20, who have been in care during 1986/1987 in the Bornova Rearing Institute for Boys were reviewed. The causes for protection and some socio-demographic characteristics of the subjects were studied. In addition to this, the behavioral problems of the subjects were studied against an 106 items behavioral problems checklist. Relationships between the sociodemographic characteristics obtained from the records and behavioral problems were investigated.

It was found that causes for protection were parental antisocial behaviors such as alcohol addiction, prostitution, criminality; parental loss, parental neglecting and desertion. parental poverty, parental mental illness and illegitimacy.

30.6% of the subjects began to live in the institution during their first 6 years, while 61.3% and 8% of them were accepted in their latency and adolescence respectively.

It was found that four dimensions of behavioral problems, namely, am-dety-withdrawal (59.6%), immaturity (56%), conduct disorders (44%) and socialized aggressivity (23%) in this study were higher than the normal epidemiological data from the literature.

The findings suggested a significant relationship between length of institutional life and some behavioral problems, and discussed in the light of relevant literature.

KAYNAKLAR

1. American Psychiatric Association : "Diagnostic and statistical manual of mental disorders", 3 rd. Ed. revised, (DSM-III-3-R), American Psychiatric Association, Washington, DC., 1987, 49-65.
2. Aydın, C.. Erensoy, S. : 'Yetiştirme yurdu kızlarının özellikleri". EÜTF Derg., 26 : 3, 1113-1120, 1987.
3. Aydın, C., Erensoy, S.: 'Yetiştirme yurdu kızlarının davranış sorunları üzerine bir araştırma", EOTF Derg., 26 : 3, 1187-1184.
4. Cebiroğlu, R., Gökhan, C., Yurtbay, T., Eren, N.: "Bir çocuk balurnevinde davranış bozuklukları üzerinde bir inceleme", 17. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler kongresi, 12-16 Ekim 1981 İzmir, Kongre özet kitabı, Ef.T Matb. 1981, 126-127.
5. Çabuk, T. : 'Yetiştirme yurdundaki ergenlerin ruhsal özellikleri (karşılaştırmalı çalışma)", 1987 (Yayınlanmamış araştırma).
6. Çetin, F. : "üniversite öğrencilerinde psikiyatrik semptom dağılımı", 22. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları, 29 Ekim-1 Kasım 1986 Marmaris, Ege I.Jrniv. Ofset tesisleri, 1988, 15-21.
7. Doğan, O., Gögüş, AK.: "Yetiştirme yurtlarında symptom check list90 (SCL-90) ile yapılan bir çalışma". 22. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları, 29 Ekim-1 Kasım 1986 Marmaris, Ege Oniv. Ofset tesisleri, 1988, 415-418.
8. Graham, P.: "Epiderniological studies", in Psychopathological disorders of childhood, 2nd. Ed., John Wiley and Sons, New York, 1979, 185-209.
9. Kashani, J.H., Beck, N.C., Hoepfer, E.W., Fallahi, C., Corcoran, C. M., McAlister, J.A, et al. "Psychiatric disorders in a community sample of adolescents" Am J Psychiatr 144 : 5, 584-589, 1987.
10. Quay, H.C. "Classification", in Psychopathological disorders of childhood, 2nd. Ed., John Wiley and Sons, and Sons, New York, 1979, 1-42.
11. Tuncer, O.: 'Yetiştirme yurdunda kalan çocukların okula uyum ve başarı sorunları", Tıp Dünyası Mecmuası, 47 : 121-127, 1974.
12. Tuncer, O., Köseoğlu S.: "Bir erkek yetiştirme yurdundaki çocukların fizik, emosyonel ve entellektüel gelişimsel özellikleri üzerine araştırma", Tıp Dünyası Mecmuası, 47 : 77-82, 1974.

13. **Wimberger. C.H., Gregory. R.J. : "A behavior checklist for use in child psychiatry clinics", J Am Acad Child Psychiatry. 7 : 677-688, 1968.**
14. **Wolkind, S., Rutter. M. : "Separation, loss and family relationships" in Child and adolescent psychiatry modern approaches, Blackwell Scientific Publications, London, 1985, 34-57.**
15. **Yanbasta, G. : "Gazi Kız Yetiştirme Yurdu 'ndaki Çocukların duygusal gelişirlerinin ve zihinsel yeteneklerinin araştırılması üzerine bir Çalışma", Uzmanlık tezi. 1971.**
16. **Yörükoğlu, A., Akşit, A., Yalçın, M.M., Aras, E. : "Yuva çocuklarında ruh ve beden gelişmesi özellikleri" Çocuk Sađl ve Hast. Derg. 2-3 7C 78. 1968 (ayrı baskı).**
17. **YörCıkoğlu, A. : "Değişen toplumda aile ve çocuk", Aydın kitabevi Yayınları, 2. Baskı, 1984, 69-70, 168-172, 177, 185, 189.**
18. **Yörükoğlu, A. : "Çocuk ruh sağlığı", Türkiye iş Bankası Yayını, 4. Baskı, 1982, 28-34.**

Ek. 1 : Yetiştirme yurdu çocuklarının sık olarak gösterdikleri davranış sorunları

Sorun no	DAVRANIŞ SORUNLARI	Sık görülmesi	
		n	%
1.	Toplumdan çekilin, yalnız uğraşlan yeğler	21	28.00
2.	Çevresine ilgi göstermez	9	12.00
3.	İş birliği yapmaz	12	16.00
4.	Başka çocuklar tarafından sevilmez	3	4.00
5.	Yanlışım kabul etmez	17	22.66
6.	Kendi hatalarını başkasına yükler	17	22.66
7.	Başkalarıyla alay eder .	16	21.33
8.	Çevresindeki insanları kullanır	10	13.33
9.	Başkalarının söylediğine aldırırnaz	20	26.66
10.	Nasıl eğleneceğini bilmez, büyük bir insan gibi davranır	7	9.33
11.	Yaşından küçük çocuk gibi davranır	5	6.66
12.	Kendinden büyük çocuklarla oynamayı yeğler	11	14.66
13.	Kendinden küçük çocuklarla oynamayı yeğler	9	12.00
14.	Eşyalarını paylaşmaz	20	26.66
15.	Arkadaşlarını ele verir	29	38.66
16.	Sır saklamaz	20	26.66
17.	Başka çocuklara yakınlık gösterime kıskanır	18	24.00
18.	Okulu sevmez	19	25.33
19.	Okuldan kaçır, yurttan kaçır, geceyi dışarda geç irir	7	9.33
20.	Clğretmenlyle ilişkisi bozuktur	7	9.33
21.	Okulda tembeldır, başansızdır	20	26.66
22.	Bir konu üzerinde dikkati çok azdır	16	21.33
23.	Unutkandır	11	14.66
24.	Beceriksiz, hantal ve sakardır	7	9.33
25.	Bazan iyi, hazan kötü davranışları vardır	15	20.00
26.	Başladığı işi bitirmekte güçlük çeker	7	9.33
27.	Sorumsuzdur, güvenilmez	10	13.33
28.	Kendine yeterlidir, kendi işini kendi görür	30	40.00
29.	Kendine güveni yoktur	7	9.33
30.	Karar veremez	6	8.00
31.	Yalan söyler	8	10.66
32.	Kendine ait olmayan şeyleri alır	11	14.66
33.	Para çalar	9	12.00
34.	Kendi ve başkasının eşyalanna zarar verir	7	9.33
35.	Bozucudur, başkalarını rahatsız etmeye eğilimi vardır.	10	13.33

Ek. 1 'in devamı.....

Sorum no	DAVRANIŞ SORUNLARI	S	
		ık görülmesi	T [~]
36.	Aksidir, söylenenin tersini yapar	7	9.33
37.	Küstahtır, saygısızdır	8	10.66
38.	Başkalarını zarar vermekle tehdit eder	5	6.66
39.	Kendisi için tehlikeli olur	4	5.33
40.	Başkaları için tehlikeli olur	4	5.33
41.	Yangın çıkarır	1	1.33
42.	Polisle başı derde girmiştir	3	4.00
43.	Grup halinde çalmalara katılmıştır	3	4.00
44.	Kötü arkadaşlar edinir	7	9.33
45.	Garip ve acaip davranışları vardır	11	14.66
46.	Huzursuzdur, yerinde duramaz	12	16.00
47.	Dikkat ve ilgi çekmek ister	21	28.00
48.	Kolayca kızar	21	28.00
49.	Arıi mizaç değişiklikleri gösterir	16	21.33
50.	Efelik taslar	21	28.00
51.	Diğer çocuklarla önemli kavgalara girişir	11	14.66
52.	Dövür* şmeye eğilimlidir, sık sık dövüşür	12	16.00
53.	Öfke nöbetleri vardır	7	9.33
54.	Kendini dinler	15	20.00
55.	Utangaçtır, kolay mahcup olur, çekingendir	16	21.33
56.	Aşağılık duyguları vardır	17	22.66
57.	Gece geç saatlere kadar oturur	6	8.00
58.	Uyku güçlükleri vardır	2	2.66
59.	Korkulu rüyalar gördüğünü söyler	7	9.33
60.	Karanlık, köpek vb. özel korkuları vardır	6	8.00
61.	Intihar girişimleri olur		
62.	Kendini öldüreceğini söyler	1	1.33
63.	Aşırı alıngan ve kuşku' ludur	20	26.66
64.	Aşırı duyarlıdır, çabuk incinir	23	30.66
65.	En küçük şeye ağlar	15	20.00
66.	Aşırı hayal karar	18	24.00
67.	Aşırı heyecanlanır	13	17.33
68.	Karşı cinse ilgisi vardır	15	20.00
69.	Mutlu olamaz, genel olarak herkesten ve herşeyden yakınır	14	18.66
70.	Sürekli korkulu ve sıluntılıdır	33	44.00
71.	Sürekli üzüntülü ve karamsardır	46	61.33
72.	Aşırı hareketlidir	23	30.66
73.	Ifadesi donuktur, coşkusal tepkisi azdır		

Ek. 1 'iri devamı.....

Sorun no	DAVRANIŞ SORUNLARI	Sık görülmesi	
74.	Asık suratlıdır		
75.	Inatçıdır	16	21.33
76.	Çevresine karşı sevgi doludur	26	34.66
77.	Çevresine karşı nefret doludur	27	36.00
78.	Konuşulanlara yanıt vermez		
79.	Uzun süre konuşmayı reddeder	21	28.00
80.	Az konuşur	29	38.66
81.	Çok konuşur	28	37.33
82.	Rahat konuşur	3	4.00
83.	Düzgün konuşur	17	22.66
84.	Çekingen konuşur	17	22.66
85.	Saldırgan konuşur	16	21.33
86.	Yüksek sesle konuşur	10	13.33
87.	Alçak sesle konuşur	20	26.66
88.	Konuşması anlaşılmaz	7	9.33
89.	Kekemeliği vardır	5	6.66
90.	Pis konuşur, küfreder, lanet okur	11	14.66
91.	Bağımlı tiptir, kolayca başkalarının etkisinde kalır. pasif ur	9	12.00
92.	Lider tiptir, çevresindekileri yönetir	17	22.66
93.	Koruyucu tiptir	18	24.00
94.	itaat etmez, disipline edilmede güçlük çekilir	24	32.00
95.	Yemek yemek istemez, iştahsızdır	18	24.00
96.	Çok fazla yemek yer	19	25.33
97.	Yatağın ve altını ıslatır	7	9.33
98.	Sık sık baş ve karın ağrıları gibi bedeniyle ilgili yakınmaları vardır	7	9.33
99.	Baş dönmeleri vardır	20	26.66
100.	Bulantı-kusma olur	16	21.33
101.	Saman nezlesi, astma, deri allejisi vardır	11	14.56
102.	Sara nöbetleri vardır	7	9.33
103.	Parmağını emer	15	20.00
104.	Tırnak yer	7	9.33
105.	Tikleri vardır	10	13.33
106.	Titizdir, aşırı düzenlidir	30	40.00